

Тетяна ПОЛЯКОВА,
orcid.org/0000-0001-5711-9967
кандидат філологічних наук,
провідний науковий співробітник відділу мов України
Інституту мовознавства імені О.О. Потебні Національної академії наук України
(Київ, Україна) polyakovamihajlina@ukr.net

ДИНАМІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАПОЗИЧЕНИХ ТЕРМІНІВ У РОСІЙСЬКІЙ МОВІ

У статті розглянуто семантичну адаптацію слів іношомовного походження (а саме – термінів), яка пов'язана з активізацією процесу детермінологізації. Мовленнєва практика зі своєрідною специфікою «приживаності» іношомовних елементів, а також динаміка розвитку лексичного складу мови-реципієнта зумовлює те, що слово спеціального призначення, яке точно відбиває певне наукове поняття (тобто має чітко визначене, незмінне значення), згодом набуває в мас-медійному або побутовому мовленні значення «звичайної» лексики, значення, яке є мінливим, гнучким та залежним від різних контекстів.

Вивчення адаптації термінів іношомовного походження має у вітчизняній та зарубіжній науці багатий науковий доробок, проте сучасні екстралінгвістичні чинники значно змінили та активізували вказаний процес, що виводить проблему семантичного освоєння запозиченої лексики на новий рівень, зумовлює погляд на неї під іншим кутом зору.

Метою статті є дослідження розвитку семантики запозичених термінів у російській мові широкого хронологічного проширення, встановлення сукупності провідних чинників, які активізують процес детермінологізації лексем.

У якості практичного матеріалу обрано низку найуживаніших іношомовних термінів та їхніх словотвірних дериватів у російській мові, запозичення яких припадає на значний історичний період розвитку східнослов'янського соціуму.

Семний аналіз обраних номінацій, а також порівняльно-зіставне дослідження семантики запозиченого терміна і слова-корелята свідчить про наявність як лексико-семантичної варіативності одиниць, так і про паралельний однорідний семантичний розвиток лексем у мові-реципієнті і мові-оригіналі.

Доведено, що серед головних семантичних процесів у структурі іношомовних термінів є розширення функції термінологічного найменування з наступною генералізацією поняття, виходом номінації за межі термінологічного поля, набуттям нею рис розмовної лексики. На динаміку функціонування запозичених термінів у російській мові, їхню детермінологізацію, суттєво впливають індивідуально-авторські інтенції, що є характерним для публіцистичних текстів та текстів мас-медіа, розмовної практики інтернет-комунікантів.

Дослідження взаємозв'язку процесу запозичення та лексико-семантичної варіативності слів іношомовного походження є перспективним щодо вивчення лексичного фонду окремої мови та наукових розвідок з контрастивної лінгвістики.

Ключові слова: лексичне запозичення, іношомовний термін, семантична адаптація, лексико-семантична структура, детермінологізація, медійний текст, розмовна практика.

Tetyana POLYAKOVA,
orcid.org/0000-0001-5711-9967
PhD in Philology,
Leading Researcher at Languages of the Ukraine Department
Potebnia Institute of Linguistics of National Academy of Sciences of Ukraine
(Kyiv, Ukraine) polyakovamihajlina@ukr.net

DYNAMICS OF BORROWINGS FUNCTIONING IN THE RUSSIAN LANGUAGE

The article deals with semantic adaptation of the words of foreign origin (namely, of terms) that is connected with activating terminology process. Speech practice with peculiar specific feature of foreign elements 'acclimatizing' and dynamics of the lexical composition of recipient language development cause the following: a specific purpose word that definitely reflects a certain scientific notion (i. e., includes clearly defined and unchangeable meaning) later receives the meaning of a 'simple and usual' lexeme in mass media and everyday language. It may contain variable, flexible and dependent on different contexts meaning.

Studying some scientific issues of adaptation of the terms of foreign origin is of great scientific experience in native and foreign science. Thus, the present extra linguistic factors have greatly changed and activated the process. It pushes the item of semantic familiarization of borrowings to a new level and brings a different view of it.

The purpose of the article is the studying semantic development of borrowings in the Russian language within a wide chronological layer and denoting the totality of main factors which activate the determinology process. A number of the

most used terms and their word formatting derivatives in the Russian language have been decided as a practical material. Their borrowing is of an immense historical development period of East Slavic society.

Seminal analysis of the nominations and a comparative study of the borrowing and word-correlate semantics explains lexical and semantic variable units and parallel homogeneous semantic development of lexemes in the recipient language and original language.

The main semantic processes in the structure of the terms of foreign origin include broadening of the functions of terminological denomination with the following generalization of the notion, nomination entering boundaries of terminological field and its occupying the features of colloquial vocabulary. Dynamics of borrowings functioning in the Russian language and the determinology are greatly influenced by individual and authorial intentions. They are a feature of publicistic and media texts and speech practice of Internet communicators. Studying the correlation between the process of borrowing, and lexical and semantic variability of the words of foreign origin is a perspective in the sphere of lexical fund of a separate language and scientific research of contrastive linguistics.

Key words: *lexical borrowing, term of a foreign origin, adaptation, lexical and semantic structure, determinology, media text, speech practice.*

Постановка проблеми. Проблема детермінологізації лексем іншомовного походження входить у загальну проблематику дослідження семантичної динаміки термінів певної лексичної системи та семантичного освоєння лексичних запозичень у мові-реципієнті. Детермінологізація іншомовних слів має ті яскраві риси, які пов'язані насамперед із загальносвітовим культурним надбанням і розвитком науки і техніки, технологій різного спрямування. На сьогодні термін іншомовного походження розцінюється як більш вдалий номінативний засіб для реалізації прагматичних інтенцій адресанта, різнобарвних конотативних відтінків.

Зазвичай, детермінологізація слів іншомовного походження відбувається під впливом розвитку семантичної структури слова-корелята, а зіставний аналіз лексико-семантичної структури запозиченого слова і слова мови-оригіналу викликає значний інтерес у науковців і виводить зазначену проблему на інший щабель лінгвістичних розвідок, а саме – на порівняльно-зіставне дослідження контактуючих мов, що базується на безперервних міжкультурних контактах і комунікаціях.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідження семної динаміки у структурі іншомовних слів (і запозичених термінів зокрема) завжди перебувало в колі актуальних лінгвістичних питань. Наукові розвідки з цієї проблеми мають багатий історичний доробок і віддзеркалюють основні принципи семантичної асиміляції запозичень. Перш за все це праці (монографії, статті) корифеїв вітчизняного та зарубіжного мовознавства – С.К. Булича, Л.А. Булаховського, Ю.О. Жлуктенка, А.П. Непокупного, В.М. Русанівського, Л.О. Симоненко, І.А. Кулініч, Л.П. Крисіна, О.П. Єрмакової, Н.М. Локтіонової, Т.Л. Містюк, Н.П. Тропіної, Л.О. Кудрявцевої. Згадані автори зосереджують свою увагу на шляхах поповнення терміносистем східнослов'янських мов, на подальших

напрямах деспеціалізації запозичених термінів, на особливостях семантичних процесів, які відбуваються в їхній змістовій структурі, що, у свою чергу, має подальший вплив на динаміку словникового складу мови (Булич, 1886; Жлуктенко, 1966; Кудрявцева, 1993).

Початок ХХІ століття ознаменувався бурхливою активізацією процесу запозичення, аспекти його вивчення отримують більш спеціалізовану і глибинну орієнтацію. Проблемі семантичного освоєння іншомовної лексики і детермінологізації запозичень (давніх і новітніх) присвячуються окремі праці, у яких детально висвітлюються різноманітні види семантичної трансформації лексем та їхніх словотвірних дериватів, які проявляються у скороченні питомої семі запозиченого лексико-семантичного варіанта (ЛСВ), набутті додаткових сем або специфічних конотацій, появи на тлі мови-реципієнта нових ЛСВ, що призводить до розширення об'єму номінації та свідчить про генералізацію позначуваного поняття (Полякова, 2001; Стишов, 2003).

Мета статті – дослідити розвиток семантики запозичених термінів у російській мові широкого хронологічного зрізу, визначити сукупність провідних чинників, які активізують процес детермінологізації слів.

Виклад основного матеріалу. Лексичне запозичення та освоєння іншомовної лексики – явище закономірне, яке викликається значною мірою потребами суспільства, необхідністю номінації всього нового, що з'являється у житті соціуму. В той же час процес запозичення зумовлює вплив лексико-семантичної системи мови на виникнення нових слів та їх значень, активізує зовнішні чинники, які сприяють їх появі.

Перш за все видається цікавим семантичний рівень функціонального публіцистичного стилю, розширення та поглиблення змістової структури іншомовних слів, а отже, і специфічне сприйняття

явищ, їх інтерпретація, оригінальність мислення, прагнення та можливість надавати лексичним одиницям різного роду значення. Особливу роль при цьому відіграє комунікативний акт, який впливає на функціонування та розвиток означень запозичених слів. Зміни в будь-якій мовній сфері не можуть бути адекватно розглянуті та проаналізовані незалежно від суспільства, для пояснення будь-якої семантичної варіативності запозиченої одиниці та її відповідника у мові-оригіналі необхідно, в першу чергу, зрозуміти ті чинники, що зумовили та зберегли ці зміни, які є результатом мовної практики носіїв цієї мови, комунікантів, які спілкуються щоденно віч-на-віч за конкретних обставин сучасного виру життя (Milroy, 1992: 169–170).

Такі явища сприяють тому, що запозичене слово вміщує у свій зміст усю сукупність національно-специфічних видозмін, які були напрацьовані та закріплені в процесі спілкування. Наслідком стає більша чи менша відповідність іншомовних інновацій щодо значення лексеми-оригінала, неповний збіг за обсягом значень, диференціація в сполучуваності. Таким чином, навіть при схожих формах передавання поняттєвих значень у декількох мовах семантична сітка форм, що розглядаються, стає іноді відмінною, характерною саме для цієї мови. Не останню роль у цьому процесі має одвічна проблема адресанта (у вигляді інтенції або чіткого задуму): як правильно (а часто і образно) та якими засобами передати певну інформацію, щоб вона адекватно сприймалася і разом з тим висвітлювала нові аспекти реальності (Бацевич, 1996: 57–58).

Семантичні зміни, яких набуває запозичена лексема, можуть бути умовними, динамічними, реалізуватися за певних контекстуальних обмежень, вони не завжди одразу закріплюються лексикографічними виданнями, можуть фіксуватися в мовній практиці окремої (невеликої) групи людей. Однак надалі досліджувані лексико-семантичні варіанти набувають вільного та самостійного функціонування, особливо у похідних словах та у складі словосполучень.

Часткові розбіжності запозиченого слова з лексемою-оригіналом за своєю змістовою структурою в багатьох випадках є наслідком процесу детермінологізації спеціальної лексики, метафоричного вживання слів (Стишов, 1999: 174). Інколи це явище зумовлене розширенням або звуженням лексичного значення інновації у мовній практиці, прагненням надати слову емотивного значення. Наведемо приклади. Метафоричне вживання спеціального технічного терміна *ламинировать* (нім.

laminieren – «прокатувати поміж валками щільний папір або картон з метою його ущільнення та надання глянцю» (Словарь иностранных слов, 1986: 271)) вийшло за межі його термінологічного функціонування, лексема дістала значення узагальнюючої семантики – «зберігти щось на пам'ять шляхом нанесення на поліграфічну продукцію прозорої плівки»: «портрет политического деятеля необходимо *заламинировать* и повесить на стенку кабинета» (2000 р.). Метафоричне вживання словотвірного похідного *конвертируемый* («той, що має валютну цінність, може бути без перешкод обміняний на іншу валюту»; «той, що має міжнародне визнання, значення» (Словарь иностранных слов, 1986: 243)) (від *конвертируют*: нім. *konvertieren* < лат. *convertere*) призвело до актуалізації та закріплення в змістовій структурі слова компонента зі значенням оцінки (*конвертируемый* – «добрий; придатний; потрібний», відповідно *неконвертируемый* – «поганий; непридатний; непотрібний»): «наши женщины – страстные, любящие, непривередливые – ценятся во всем мире, а мужчины – *неконвертируемы*» (2001 р.).

Оскільки адаптація іншомовних слів на лексико-семантичному рівні може охоплювати такі процеси, як узагальнення архісеми, узагальнення або скорочення диференційних сем у лексико-семантичній структурі слова, що проявляється в детермінологізації одиниць, генералізації понять-номінацій, дослідження семантичної адаптації запозичень поширюється на різноманітні сфери їхнього функціонування. Наприклад, іншомовне слово *бренд* (англ. *brand* – «торгівельний знак; фабрична марка») запозичується в 90-і рр. ХХ ст. для спеціалізації поняття у сфері комерції та економіки. Слово репрезентує термінологічну функцію (різновид номінативної) та замінює словосполучення; запозичення відображає прилучення пострадянських економічних структур до інтернаціональної (західноєвропейської) термінології: «владельцам торгового знака «Смак» не понравилось такое вольное обращение с популярным *брендом*» (1999 р.). У процесі семантичного освоєння вказана лексична одиниця значно розширює своє значення: архісема вихідного лексико-семантичного варіанта узагальнюється (*бренд* – 1. «Торгова марка, торговельний знак» → 2. «Відмітний знак, марка, символ, /спекулятивний/ імідж»). Запозичення активно функціонує в лексичній, притаманній політичній комунікативній сфері (або сфері політехнологій): «политик позволил превратить себя в *бренд* и заработать на этом хорошие деньги» (2002 р.), «хранители *бренда* компартии» (2003 р.),

‘фраза президента, ставшая *брендом* политической эпохи’ (2004 р.), ‘формально это происходит под *брендом* СБУ или главной разведки Украины’ (2022 р.) і т. д.; активним є її використання в контексті творчої діяльності (сфера кінематографа, літератури, театральньо-сценічного мистецтва): ‘под *брендом* кино без границ’ (2002 р.), ‘раскрутка *бренд-фамилии* артиста’ (2004 р.), ‘писатель стал всемирным *брендом*, не подлежащим дискредитации’ (2007 р.). Згодом стає можливим віднесення номінації та її похідних до загальноживаної лексики, оскільки значення номінації поширюється на широке коло об’єктів, її використання фіксується у повсякденній мовленнєвій практиці: ‘Пизанская башня – главный *бренд* города’ (2010 р.), ‘тюльпаны – *бренд* Голландии’ (2012 р.), ‘я хочу быть *брендом* для правильных моментов жизни’ (2013 р.), ‘котлета по-киевски претендует на *брендовость*’ (2015 р.).

Семантична трансформація термінів іншомовного походження може охоплювати значний хронологічний період і бути пов’язаною з різними чинниками екстралінгвістичного та лінгвістичного характеру. Показовою ілюстрацією в цьому плані є розвиток лексико-семантичної структури слів *виртуальный* і *клон*.

У ХХ столітті термін *виртуальный* функціонує у царині фізики та метеорології: «*виртуальный* (від лат. *virtualis*) – можливий; такий, що може проявитися за певних умов (фіз.); температура, яку б мало при заданому тиску сухе повітря такої ж щільності, що і наявне вологе повітря (метеор.)» (виключно такі значення подає Словник іншомовних слів 1986 р. (Словарь иностранных слов, 1986: 103)). Різноманітні електронні джерела наводять термінологічне значення лексеми і у філософській науці: *виртуальный* – «той, що існує за певних умов і зникає за обставин зникнення цих умов».

На початку 90-х рр. ХХ ст. сфера термінологічного найменування іншомовної лексеми розширюється, вона дістає значення «той, який не має фізичного відтворення, той, який відрізняється від реального, існуючого» (Крысин, 1998: 150). Номінація з таким значенням функціонує у царині інформаційних технологій – галузі, яка активізувалася та набула інтенсивного розвитку наприкінці ХХ ст. (наприклад, ‘*виртуальная* память’ – «пам’ять, розмір якої перевищує фізичну пам’ять електронно-обчислювальної машини»). Це значення, яке є зумовленим загальносвітовим науково-технічним проривом у сфері цифрових технологій та відкритістю кордонів пострадянського суспільства, фіксується (розповсюджується) у

словниках різноманітного типу: словниках іншомовних слів, технічних, тлумачних, перекладних тощо. Наприклад, Тлумачний словник російської мови кінця ХХ ст., у якому зафіксовано мовні зміни на зламі ХХ–ХХІ ст., подає таку дефініцію: *виртуальный* – «в інформатиці: логічний, той, що не має фізичного втілення або реалізований безпосередньо в комп’ютері. *Виртуальное пространство*. *Путешествие в виртуальную реальность*. *Виртуальная реальность* – реальность, созданная с помощью компьютеров и средств современной электроники, видеотехники... Это полная имитация средств окружающего мира» (Толковый словарь, 1999: 143).

У такому значенні термін інформаційних технологій функціонує в літературі різного жанру кінця ХХ – початку ХХІ століть, наприклад: «Мы живем в век информационной, цифровой революции... Сегодня в нашем телевизионном павильоне вместо декораций – гигантские экраны с дополненной реальностью: у нас выезжают *виртуальные* автомобили, выплывают корабли, дует *виртуальный* ветер. Конечно, с точки зрения развития технологий произошел огромный прыжок. В телевизионной сфере это чувствуется особенно, потому что мы связаны именно с цифровыми технологиями» (Комсомольская правда в Украине. 23-30.09.2021, с. 28).

Що ж відбувається надалі? У зв’язку з актуальністю цифрової галузі та інтернет-простору, де пересічна людина ХХІ ст. у період цивілізаційних зрушень знаходить для себе певний пошуковий (духовний, інтелектуальний) притулок, що віддзеркалюють такі вирази, як ‘*виртуальная* реальность’, ‘*виртуальное* окружение’, ‘*виртуальное* лечение’, ‘*виртуальный* музей’, ‘*виртуальные* комнаты для встреч’, ‘*виртуальное* бюро’ і т. под., спеціальне значення цифрового терміну узагальнюється, зводяться нанівець диференційні семи «той, який існує за певних умов», «той, який є реальністю виключно інтернет-простору», відбувається детермінологізація лексичної одиниці або генералізація поняття на тлі активного вживання терміну. Неосемантизм *виртуальный* з абстрактним значенням «умовний, уявний» фіксує Великий тлумачний словник російської мови 2000 р. та його наступні видання (Большой толковый словарь, 2000: 132). Вікіпедія подає це значення з позначкою «розмовне»: «не реальний; той, який створено уявою». Фіксація нового ЛСВ у російській лексикографічній літературі супроводжується численними ілюстраціями з повсякденної розмовної практики: ‘живет в своем *виртуальном* мире’ (тобто, ‘у світі, який

не існує, вигаданому, створеному уявою»), *‘виртуальная любовь’* (‘кохання, яке існує виключно в уяві /голові/ закоханого’), *‘виртуальное сознание’* (‘свідомість, яка не має нічого спільного з реальністю’) і т. д., мова йде про реалії, які вже виходять за межі цифрового простору, комп’ютерної гри чи моделі (тобто про такі, що не є суб’єктами інтернету). Таке розмежування в значеннях ще не є досить чітким і сталим, часом воно залежить від конкретного контексту, але сам факт наявності лексикографічної фіксації узагальнюючого значення («умовний, уявний; той, що не існує насправді»), яке вийшло за межі термінологічного поля, насамперед, з останнього вихідного ЛСВ, пов’язаного з інтернет-сервісом, доводить існування неосемантизму в розмовній практиці російськомовних комунікантів (наприклад: *‘виртуальная победа’*, *‘праздновать виртуальные /военные/ победы’*, *‘это была виртуальная битва за город’*, *‘устроить пикники на виртуальном пляже’*).

Явище такого типу детермінологізації, де відчувається «свіжий» зв’язок розмовного значення зі значенням цифрового терміна (або своєрідний «взаємоперехід» значень), на наш погляд, зумовлено сучасною екстралінгвістичною ситуацією, коли реальне дуже швидко стає віртуальним, а віртуальне – реальним. Зафіксовано також випадок, коли значення лексеми *виртуальный* у складі сталого виразу *‘виртуальный человек’* набуває антонімічних рис до «новонароджених» розмовних ЛСВ, оскільки означає цілком ‘реальну людину’, свідомість якої сформовано сучасною медіа-культурою та співтовариством інтернет-мереж (*‘виртуальный человек как феномен новой информационной эпохи’*).

Яскравим прикладом виходу за межі термінологічного вживання запозиченої лексеми є функціонування мікробіологічного терміна *клон* у різних мовленнєвих сферах. Процес детермінологізації запозиченого слова розпочався наприкінці 80-х рр. ХХ ст. і відбувався на тлі загальної неологізації східнослов’янських мов – процесу, пов’язаного з низкою чинників лінгвістичного та екстралінгвістичного характеру. З одного боку, це посилення функції ЗМІ, публіцистичного стилю, з іншого боку – стрімкий прогрес у галузі біології. У досить незначний проміжок часу слово спеціального призначення (*клон* < [гр. *klōn*, гілка, пагін] мікробіол. «потомство однієї клітини») (Словарь иностранных слов, 1986: 232)) значно розширило сферу свого термінологічного найменування і набуло ознак номінації, яка функціонує в галузі органічної та неорганічної хімії, терапев-

тичної медицини (*‘клон овцы Долли’*, *‘клон пушкинского дуба’*, *‘клон бриллиантов’*, *‘клон человеческого органа’*).

Актуалізація терміна *клон* у зв’язку з бурхливим розвитком наукових досліджень у галузі мікробіології, участь запозичення у численних словотвірних процесах (*‘клонировать’*, *‘клонирование’*, *‘клонированный’*, *‘клоноделец’*, *‘клонолог’*, *‘клонобоязнь’* тощо) зумовили використання лексеми у різних сферах діяльності, перенесенню номінації на широке коло об’єктів і явищ. Перш за все це використання терміна і його словотвірних похідних у галузі цифрових технологій (*‘цифровое клонирование знаменитостей’*). Надалі використання терміна і його похідних пов’язується з прагматичними функціями (емоційно-оцінною, атрактивною і тією, що формує індивідуально-авторський стиль подання інформації). На підставі узагальнення архісеми терміна та реалізації його вторинних значень лексема *клон* набуває значення «копія; двійник», а дієслово *клонировать* – значення «створити копію кого-небудь або чого-небудь» (наприклад, *‘клон телеграм-канала, клон политической системы США’*, *‘клонировать политического деятеля, политическую программу’* – тобто «створити відповідні копії»).

Метафоричне вживання терміна *клон*, вірогідно, могло відбуватися під дією семантичного розвитку слова-корелята, яке набуло переносного значення (пор.: в англійській мові *klon* – «особа або річ, яка є копією іншої за своїми зовнішніми ознаками, функціями») (Полякова, 2005: 240–246)). Відповідно семантичні зміни у значенні терміна *клон* (також словотвірні процеси за участю цієї лексеми) віддзеркалюють споконвічну динаміку взаємодії мови і соціуму, досягнення останнього і можливості, стрімку реакцію першого, засвідчують певний рівень культури і ментального розвитку представників російськомовної спільноти.

Висновки. Отже, одним із важливих аспектів засвоєння іншомовної лексики в мові-реципієнті є детермінологізація слів спеціального призначення, які формують суттєву частку загальної кількості лексичних запозичень будь-якого історичного періоду. Семантична адаптація таких одиниць відбувається на тлі глобальних зрушень у житті контактуючих суспільств і може охоплювати значні хронологічні прошарки.

Серед головних семантичних процесів у структурі іншомовних термінів є розширення функції термінологічного найменування з наступною генералізацією поняття, виходом номінації за

межі термінологічного поля, набуттям нею рис розмовної лексики.

Детермінологізація або семантичне засвоєння іншомовної лексики може відбуватися як під впливом розвитку семантичної структури слова-корелята, так і самостійно. В останньому випадку має місце лексико-семантична варіативність запозичення і слова мови-оригіналу. Фіксуються поодинокі приклади звуження лексичного значення чи набуття антонімії щодо останнього ЛСВ.

На динаміку функціонування запозичених термінів у російській мові, їхню детермінологізацію, суттєво впливають індивідуально-авторські інтенції, що є характерним для публіцистичних

текстів та текстів мас-медіа, розмовної практики інтернет-комунікантів.

Наведені приклади семантичної динаміки запозичених термінів свідчать про те, що поле дослідження іншомовних лексем у російській мові (і ширше – у східнослов'янських мовах) справді є неосяжним та з урахуванням матеріалів лексикографічного типу потребує свого розгляду під певним кутом зору. Дослідження ж взаємозв'язку процесу запозичення та лексико-семантичної варіативності слів іншомовного походження важливе як для вивчення окремої мови, так і для контрастивної лінгвістики в цілому, подальшого зіставного дослідження декількох мов.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бацевич Ф. Функционально-ономасиологическая лексикология: сущность, основные понятия, перспективы. *Studia Slavica Savariensia. Journal of Linguistics and Literary Sciences*. 1996. 1-2. С. 57-67.
2. Большой толковый словарь русского языка. Санкт-Петербург : Норинт, 2000. 1536 с.
3. Булич С. К. Заимствованные слова и их значение для развития лексики. РФВ, Варшава. 1886. Т. XV. С. 344-361.
4. Жлуктенко Ю. О. Мовні контакти: Проблеми інтерлінгвістики. Київ : Вид-во Київського ун-ту. 1966. 136 с.
5. Крысин Л. П. Толковый словарь иноязычных слов. М. : Рус. язык. 1998. 848 с.
6. Кудрявцева Л. А. Моделирование динамики словарного состава языка. Киев. 1993. 280 с.
7. Milroy James. Linguistic variation and change. Oxford : Basil Blackwell Ltd. 1992. 243 p.
8. Полякова Т. М. Атака клонов: научно-технический прогресс и детерминализация заимствований. *Система і структура східнослов'янських мов*. Київ : Знання України. 2005. С. 240-246.
9. Полякова Т. М. Лексико-семантична варіативність слів іншомовного походження в сучасній російській мові (на матеріалі ЗМІ). *Проблеми зіставної семантики*. Київ : КДЛУ. 2001. С. 177-180.
10. Словарь иностранных слов. Москва : Рус. язык. 1986. 608 с.
11. Стишов О. А. Семантичні зміни в словах сучасної української мови як результат їх детермінологізації. *Проблеми зіставної семантики*. Київ : КДЛУ. 1999. Вип. 4. С. 170-176.
12. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації). Київ : КНЛУ. 2003. 388 с.
13. Толковый словарь русского языка конца ХХ века. Языковые изменения. Санкт-Петербург : Фолио-пресс. 1998. 700 с.

REFERENCES

1. Batsevich F. Funkzionalno-onomasiologicheskaya leksikologiya: sushchnost, osnovnyye ponyatiya, perspektivy [Functional and Onomasiological lexicology: Essence, the Basic Concepts and Perspectives]. *Studia Slavica Savariensia. Journal of Linguistics and Literary Sciences*. 1996. 1-2. P. 57-67 [in Russian].
2. Bolshoi tolkovyi slovar russkogo yazyka [The Large Explanatory Dictionary of the Russian Language]. Saint Petersburg : Norint. 2000. 1536 p. [in Russian].
3. Bulich S. K. Zaimstvovannyye slova i ikh znacheniye dlya razvitiya leksiki [The Loanwords and their Value for the Vocabulary Development]. RFV, Warsaw. 1886. Vol. XV. P. 344-361 [in Russian].
4. Zhluktenko Y. O. Movni kontakty: Problemy interlinhvistyky [Linguistic Contacts: Interlinguistics Issues]. Kyiv. 1966. 136 p. [in Ukrainian].
5. Krysin L. P. Tolkovyi slovar inoyazychnyh slov [The Explanatory Dictionary of Foreign Words]. Moscow : Rus. yazyk. 1998. 848 p. [in Russian].
6. Kudryavtseva L. A. Modelirovaniye dinamiki slovarnogo sostava yazyka [The Modeling of the Language Vocabulary Dynamics]. Kiev. 1993. 280 p. [in Russian].
7. Milroy James. Linguistic variation and change. Oxford : Basil Blackwell Ltd. 1992. 243 p. [in English].
8. Polyakova T. M. Ataka klonov: nauchno-tehnicheskij progres i determinologizaciya zaimstvovaniy [The Attack of Clons: Scientific and Technical Progress and Determinology of the Borrowings]. *Systema i struktura skhidnoslovianskykh mov*. Kyiv : Znannia Ukrainy. 2005. P. 240-246 [in Russian].
9. Poliakova T. M. Leksyko-semantychna variatyvnist sliv inshomovnoho pohodzhennia v suchasni rosiiskii movi (na materialii ZMI) [Lexical and Semantic Variability of Borrowings in the Modern Russian Language (on mass media materials)]. *Problemy zistavnoi semantyki*. Kyiv : KNLU. 2001. P. 177-180 [in Ukrainian].
10. Slovar inostrannyh slov [The Dictionary of the Foreign Words]. Moscow : Rus. yazyk. 1986. 608 p. [in Russian].

11. Styshov O. A. Semantychni zminy v slovakh suchasnoi ukrainskoi movy yak rezultat yih determinolohizatsii [Semantic Changes in the Words of the Modern Ukrainian Language as a Result of their Determinology]. *Problemy zistavnoi semantiky*. Kyiv : KNLU. 1999. Iss. 4. P. 170-176 [in Ukrainian].
12. Styshov O. A. Ukrainska leksyka kintsia XX stolittia (na materialy movy zasobiv masovoi informatsii) [Ukrainian Vocabulary of the End of the 20th Century (on mass media materials)]. Kyiv : KNLU. 2003. 388 p. [in Ukrainian].
13. Tolkovy slovar russkogo yazyka kontsa XX veka. Yazykovyje izmeneniya [Explanatory Dictionary of the Russian Language of the End of the 20th Century. Linguistic Changes]. Saint Petersburg : Folio-press. 1998. 700 p. [in Russian].